

Historian havinaa matkalla opettajaksi

Sara Ailu

KTKP010

Essee

Jyväskylän yliopisto

6.11.2018

Oppimiselämäkertani oli kuin aikamatka takaisin yhdeksänkymmentäluvun alakouluun. Koin suuria tunteita, uusia oivalluksia sekä ihmetyksen aiheita. Pohdintojeni perusteella sain vastauksia kysymyksiini, joita en ennen tätä katsausta ollut edes ajatellut.

Lähestyn omaa oppimiselämäkertani ensiksi hieman erikoisesta näkökulmasta. Pelko on vahva tunne, mitä jokainen omalta osaltaan on varmasti kokenut joskus. Tutkailin Suomen Mielenterveyssivustoa, jonka mukaan ihminen joka toimii suorittajan tavoin sekä pyrkii täydellisyyteen toimiessaan, voi häntä ohjata pelko joka on piilossa hänessä. (06.11.2018). Omassa oppimiselämäkerrassani pohdin, miten alakoululaisena suurin pelkoni oli, että saisin huonon numeron kokeesta. Se, että menettäisin kasvoni opettajan ja muiden luokkalaisteni edessä ellen olisi luokkani paras oppilas. Minä olen ollut oppilas, joka on suorittanut koko koulupolkunsa ajan pelko mukana riippuen.

Toisaalta, vaikka pelko onkin ollut melkoinen stressin aiheuttaja, on pelolla ollut kuitenkin myös myönteinen vaikutus oppimiseni suhteen. Pelon avulla olen antanut aina kaikkeni sekä laittanut itseni likoon sataprosenttisesti. Yhtenä esimerkkinä pelko esiintyi tilanteessa, kun meidän lapsuuden kotiin ostettiin piano ja veljeni alkoi käydä soittotunneilla. Vanhemmat kehuivat veljeni soittoa hänen harjoitellessaan ja minä pelkäsin etten olisi koskaan missään yhtä hyvä ja enkä saisi hyvää palautetta. Niinpä aloin päivisin omatoimisesti itse soittamaan pianoa salaa muilta. Huomasin taitojeni kehittyvän nopeaan ja nautin soitosta ja oppimisestani. Kyseessä oli siis informaalinen oppimistapahtuma eli arkioppiminen. Tällaiseen oppimiseen voidaan myös liittää muitakin käsitteitä kuten kilpailuhenkisyys ja mustasukkaisuus. Näitä tosin en avaa tämän enempää tässä esseessä.

Tiina Nikkola kuvaa Stettbacherin (1992) näkemystä artikkelissaan, että jos oppilaan ainoana motivaattorina opiskelussa on suorittamisen tarve, ajaudutaan väistämättä tilanteeseen että kuva oppimisesta kieroutuu ja opiskeluinto lopahtaa. (Nikkola, T. 2013, Miksi ryhmä ei ryhdy työhön?). Tämän myöskin minä sain kokea yhdennentoista vuoden opiskelujen jälkeen, kun kiinnostus opiskeluun lukiossa ei enää riittänyt. Esimerkiksi olisin matematiikassa tarvinnut tukiovetusta, mutta tätä en saanut opettajien resurssipulan sekä ajanpuutteen vuoksi. Olin kuin tuuliajoilla. Aloin suhtautua hieman pessimistisesti opiskeluun, sillä koin ettei opettaja välittänyt minusta tahi oppimisvaikeudestani. Surullisen monella opiskelijalla juuri tässä elämänvaiheessa käy huonosti, kun aikuistumisen kynnyksellä niin moni muukin asia kiinnostaa ja käydään läpi elämän moninaisia

kysymyksiä: Minne haen lukion jälkeen? Mikä minusta tulee isona?. Nämä suuret haasteet saattavat tukahduttaa opiskeluilon ja sekoittaa pään. Liikaa, liian paljon kerralla nuoren hartioilla. Oikeanlainen ohjaaminen olisi mielestäni avain asemassa.

Timo Saloviita kertoi luennollaan (24.09.2018) opetuksen eriyttämisestä. Eriyttäminen käsitteenä vapaasti selitettynä on sitä, että pilkotaan luokka pienempään osaan ja katsotaan että jokainen oppilas saa yksilönä mahdollisimman suuren tuen ja hyödyn irti. Olisiko tässä ollut ratkaisu minun aikaanani matematiikan kipuilussani? Suuri luokkakoko ei ainakaan tuonut helpotusta oppimisessani. Ahmed Hassanien (2007) kuvaa artikkelissaan ryhmätöiden merkityksestä. Hassanien mukaan ryhmätyön avulla olisi mahdollisuus saavuttaa suuri hyöty uuden oppimisessa. Koen, että jos minun alakoulu aikaanani oltaisiin ymmärretty ryhmätöiden merkitys, suuresta luokkakoosta huolimatta moni oppilas minä mukaan lukien, olisimme lähteneet liki samalta viivalta eteenpäin. Isossa ryhmässä heikoin voi yleensä hukkua sekä jäädä oman onnensa nojaan. Nikkola painotti, että ihminen on luotu toimimaan ryhmässä ja saa turvallisuuden tunteen, joka edesauttaa myönteistä suhdetta oppimisessa. (Nikkola, 2013). Marjamäki, Kosonen, Törrönen ja Hannukkala ynnäävät että kasvattajilla on vastuu ryhmäytymisestä. (Marjamäki ym. 2016, 66.) Ryhmäytymistä ei aikaanani käytetty, vaan luotettiin että opettajalla oli tarpeeksi vahva karakteri hyvänhengen luomisessa. Näin valitettavasti minun ikäpolvellani ei käynyt. Huono luokkahenki latisti oppimisinnostuksen luokassa. Ryhmätyöt koettiin enemmänkin rangaistukseksi, kun väkisin yritettiin toimia ryhmässä joka ei toiminut.

Tästä heräsi lisää kysymyksiä, että oliko suhde oppimiseeni ollut myönteinen, sainko maksimaalisen hyödyn irti vai jäikö se vaan pintaraapaisuksi ja kaikki mahdollinen energia hupeni opettajan miellyttämiseen? Lopulta totuus paljastui lukioon mentäessä; nopeasti ulkomuistin varassa oppimani asiat eivät tukeneetkaan enää minua laajojen asiakokonaisuuksien opettelussa, johon tämän hetkinen opetussuunnitelma nojaa vahvasti. (www.oph.fi, 07.11.2018). Syyttääkö asiasta itseäni vaiko silloisen opetuksen tapaa kaataa tieto oppilaan päähän? Käsittelin oppimiselämäni kertaa kirjoitelmassani aihetta kaiken ylittävistä oppiaineista, joka tarkoittaa sitä että tavalliseen tapaan opetettavia yksittäisiä oppiaineita aletaan sekoittamaan keskenään. Esimerkkinä annoin innostukseni matematiikan sekä kuvaamataidon yhdistämisestä. Riitta-Leena Metsäpellon luennolla (17.09.2018) valaistiin asiaa opettajan antaman palautteen merkityksestä. Ja ennen kaikkea hyvän palautteen. Minun kohdallani esimerkiksi matematiikassa otin kaiken oppimattomuuteni syyt niskoilleni ja kielteinen kehä oli viritettynä. Opettajan rooli on tärkeä ja

usein opettajan sana otetaan vastaan totuutena. Matematiikantunnin palaute oli usein negatiivissävyytteistä ja mottonani tämän vuoksi toimi vuosia: ”En osaa, en opi” - ajatus.

Aika parantaa haavat, sanotaan. Ja onneksi näin, sillä itse pääsin todistamaan sekä itselleni että kaikille muille mahdollisuuteni opiskella vielä myöhäisemmällä iällä; pääsin opiskelemaan yliopistoon. Sisäinen motivaatio heräsi lasteni syntymien jälkeen ja koin oppineeni heiltä paljon ja juuri tämä ajatus että itselläni on paljon annettavaa muille. Kesti vuosia selvittää oppimispettymyksestäni lukion jälkeen, mutta ulkoinen motivaatio onneksi potki minut takaisin opintojen ääreen. Oppimispettymyksiä käsitellään mielestäni hyvin vähän. Kun seuraa mediakeskusteluja, kuinka usein näkee luettavan oppimispettymyksestä ja siitä yli pääsemisestä?

Nyt oppija nähdäänkin uudessa valossa aktiivisena toimijana ja vuorovaikutuksen merkitystä korostetaan. (Eija Pakarisen luento 1.10.2018). Minulle on aina ollut hyvin tärkeää oppilaan ja opettajan välinen suhde. Aikaisemmin viittasinkin ajatukseen, että koin ettei ”opettaja välittänyt minusta tahi oppimisvaikeudestani”. Silloin kun kemiat eivät opettajan kanssa kohtaa, on hyvin vaikeaa lähteä oikaisemaan asioita. Tässä kohtaa korostankin, että hyvään tunnetaitojen oppimiseen ja opetteluun olisi lisättävä resursseja. Ei vaan oppilaan, vaan myös opettajaksi opiskelevan. Suurilla konfliktitilanteilla on kauaskantoiset vaikutukset elämään. Ja mitä opettajan miellyttämiseen tuli, oivalsin oppimiselämäkerrassani etten ollut opiskellut ala- ja yläkoulussa itseäni, vaan pelkästään opettajaa varten.

Informaalisin oppimisympäristöni oli työpaikkani Postilla, jonka lukuisat ongelmat ja riitatilanteet sekä henkilökunnan, esimiehen ja asiakkaiden kautta tulivat tutuiksi. Kantapään kautta tuli opittua monia asioita, joita näin vanhemmiten pidän hyvänä pohjana sille ajatukselle, että mitä voi tapahtua jos ryhmä ei vaan toimi. Tiina Nikkolan mukaan tällaisten konfliktien takana saattaa piillä erilaisia tiedostamattomia defensessejä eli puolustuskeinoja, joita peitellään monin tavoin ja tuntein isoissakin organisaatioissa. (Nikkola 2013). Olen aina luullut että aikuistenmaailmassa asiat olisivat toisin ja asiat toimisivat; ollaanhan sitä kasvettu aikuisiksi. Tässä suhteessa olinkin väärässä ja painotan vielä kerran tunneopettamisen tärkeyttä ihmistenvuorovaikutussuhteiden tukemiseksi. Opetussuunnitelmaan tulisi lisätä uudeksi oppiaineeksi tunneoppi. Opettajilla olisi mahdollisuus opettaa lapsille nämä taidot, jotta välttyttäisiin tahattomilta sattumuksilta aikuisiällä.

Kirjoitin oppimiselämäkerrassani ennakko-odotuksista. Ennakko-odotuksista millaiseksi opettajaksi tulevaisuudessa pyrin. Tähän asti olen oppinut sen, ettei mitään voi ennalta käsin

suunnitella. Kun asenne on kohdillaan ja kerryttää omaa tietoa ja taitoa, ei luulisi polulta eksyvän.
Kun uskoo siihen mitä tekee ja on lämmin sekä läsnä lapsille, opettajan matka voi alkaa.

LÄHTEET:

Hassanien, A. 2007. A Qualitative Student Evaluation of Group Learning in Higher Education, Higher Education in Europe.

Marjamäki, E., Kosonen, S., Törrönen, S., Hannukkala, M. 2016. Lapsen Mieli (3. painos). Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Nikkola, T., Rautiainen, M., Räihä P. 2013. Toinen tapa käydä koulua. Kokemuksen, kielen ja tiedon suhde oppimisessa. Miksi ryhmä ei ryhdy työhön, artikkeli. Tampere: Vastapaino.

<https://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/tunteet/pelko>

https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/opetussuunnitelma_ja_tuntijako/perusopetus_nyt